

JUOZAS OTTO ŠIRVYDAS (1875–1935)

Visuomenės veikėjas, knygnešys, laikraštininkas. Pats išmokęs skaityti ir rašyti, dar jaunuolis būdamas ėmė iš Prūsų gabenti ir savo apylinkėje platinti lietuviškas knygas ir laikraščius. 1894–1895 m. leido ranka rašytą laikraštėlį *Triūsas Mužikėlio* (išleista 14 numerių, kurie sudaro apie 600 psl., turinys – daugiausia tautosaka). 1896 m. už lietuvišką veiklą žandarų suimtas ir kalintas Panevėžio kalėjime. Po to trims metams buvo ištremtas į Latviją. 1901 m. Panemunėlyje suorganizavo slaptą *Žvaigždės* draugiją, kurios nariai rinko tautosaką, ruošė slaptus vaidinimus (suvaidinta 5 scenos veikalai). 1902 m. J.O. Širvydas atvyko į JAV. Įsikūrė Filadelfijoje. Buvo gerai susipažinęs su Jono Šliūpo raštais, su juo susirašinėjo. Tai turėjo didelės įtakos jo pasaulėžiūrai. 1903 m. pakviestas *Vienybės Lietuvninkų* redaktoriumi. 1905 m. buvo vienas iš steigėjų Komiteto revoliucijai remti Lietuvoje, Atvykęs į JAV, J.O. Širvydas įstojo į socialistų partiją ir buvo veiklus jos kuopų organizatorius. Siekdamas platesnio išsilavinimo, J.O. Širvydas kurį laiką klausė filosofijos ir visuotinės literatūros paskaitų Mokslo ir meno akademijoje Bruklino. 1912 m. pradėjo dirbti Ellis Island imigracijos stotyje vertėju, o nuo 1913 m. – Bruklino vedybų leidimams duoti biure. Tuo pat metu jis dar dirbo ir *Vienybėje Lietuvninkų*, redaguodamas Tėvynės mylėtojų draugijos ir Sandaros skyrius. 1916 m. J.O. Širvydas visiškai pasitraukė iš *Vienybės Lietuvninkų* redakcijos ir atsidėjo Lietuvos laisvinimo veiklai. Iš socialisto viręs tautinės srovės įtakingu veikėju, J.O. Širvydas buvo 1914 m. įsteigto Lietuvos autonomijos fondo, vėliau pavadinto Nepriklausomybės Fondu, sekretorium. Fondas per tris metus sutelkė apie 85.000 dol. Lietuvos laisvinimo reikalams. 1917 m. J.O. Širvydas buvo išrinktas į Tautinę tarybą Niujorke. *Vienybei Lietuvninkų* atsidūrus kritiškoje padėtyje, J.O. Širvydas, draugų padedamas, suorganizavo *Vienybės* Spaudos buveinę, kurią sudarė 900 akcininkų. Nupirktas namas ir spaustuvė. J.O. Širvydas išbuvo tos buveinės pirmininku ligi 1923 m. 1920 m. J.O. Širvydas vėl pradėjo redaguoti *Vienybę* ir ją redagavo iki 1928 m. Sušlubavus sveikatai, 1928 m. spalio 6 d. sugrįžo į Lietuvą. Įsikūręs gimtuosiuose Jūžintuose, jis aktyviai dalyvavo Lietuvos šaulių sąjungos ir Lietuvių tautininkų sąjungos veikloje.

Naudota literatūra:

V. Širvydas. *J. O. Širvydas. 1875–1935* (Biografijos bruožai ir JAV lietuvių istorija), 1941.

Lietuvių Enciklopedija, T. 30, p. 13–14.

**ALKA, JUOZO OTTO ŠIRVYDO ARCHYVAS–FONDAS
(J. O. ŠIRVYDAS)**

KAMBARYS NR. 9

[Buvo SPINTA NR. 39]

J.O. Širvydo archyvą sudaro 2 dėžės. Iš viso 24 bylos. Visa tai yra saugoma ALKOS kambaryje Nr. 9, kur yra ir J.O. Širvydo sūnaus Vytauto Širvydo archyvas. Archyvinė medžiaga apima J.O. Širvydo kasdienius užrašus (dienynus), asmeninius J. O. Širvydo laiškus šeimos nariams, straipsnius apie J.O. Širvydą, Susivienijimo Lietuvių Amerikoje (SLA) istoriją (1886–1915 metus), vieną nuotrauką, vieną pakvietimą, Antano Bernoto atsiminimus apie J. O. Širvydą, statistiką apie visas Amerikoje išleistas lietuviškas knygas (nuo emigracijos pradžios iki 1900 m.). Archyve taip pat yra J.O. Širvydo sūnaus Vytauto Širvydo parengta knyga apie tėvą *Juozas O. Širvydas (1875–1935). Biografijos bruožai* (1941). Yra ir šios knygos rankraštis.

Dėžės nr.	Bylos nr.	Bylos pavadinimas
1	1	Amerikos lietuvių katalikų darbai
	2	J. O. Širvydas. Amerikos lietuvių istorija (redagavo Vyt. Širvydas).
	3	J. O. Širvydo darbo kalendorius. 1913 m.
	4	J. O. Širvydo darbo kalendorius. 1923 m.
	5	J. O. Širvydo darbo kalendorius. 1924 m.
	6	J. O. Širvydo darbo kalendorius. 1925 m.
	7	J. O. Širvydo darbo kalendorius. 1926 m.
	8	J. O. Širvydo darbo kalendorius. 1927 m.
2	1	Susivienijimo Lietuvių Amerikoje (SLA) istorija 1886–1915 m.
	2	G.H.F. Nesselmann. Der preussische Vocabelvorrath... Berlin, 1873.
	3	J. O. Širvydo darbo kalendorius. 1928 m.
	4	J. O. Širvydo darbo kalendorius 1930 m.
	5	J. O. Širvydo darbo kalendorius. 1931 m.
	6	J. O. Širvydo darbo kalendorius. 1932 m.
	7	J. O. Širvydo darbo kalendorius. 1933 m.
	8	J. O. Širvydo darbo kalendorius. 1934 m.
	9	Antano Bernoto atsiminimai apie J. O. Širvydą (rankraštis). Iš viso byloje 18 lapų.

	10	J. O. Širvydo laiškai šeimos nariams. Iš viso byloje 17 lapų.
	11	J. O. Širvydo užrašai. Iš viso byloje 32 lapai.
	12	<i>Suskaita arba statistika visų lietuviškų knygų, atspausių Amerikoje nuo pradžios lietuviškos Amerikon emigracijos iki 1900 metų.</i>
	13	Knyga Juozas O. Širvydas (1875–1935). <i>Biografijos bruožai</i> . Redagavo Vyt. Širvydas. 1941.
	14	Nuotrauka: 5-to V. Seimo vakarienė 1926 m. Philadelphia, PA.
	15	Pakvietimas J. O. Širvydui.
	16	Straipsniai apie J. O. Širvydą.

*Archyvą tvarkė ir aprašą parengė Žydronė Kolevinskienė,
2010-01-26, Putnamas, ALKA*